

PROJECTE EDUCATIU

DONES I MEMÒRIA

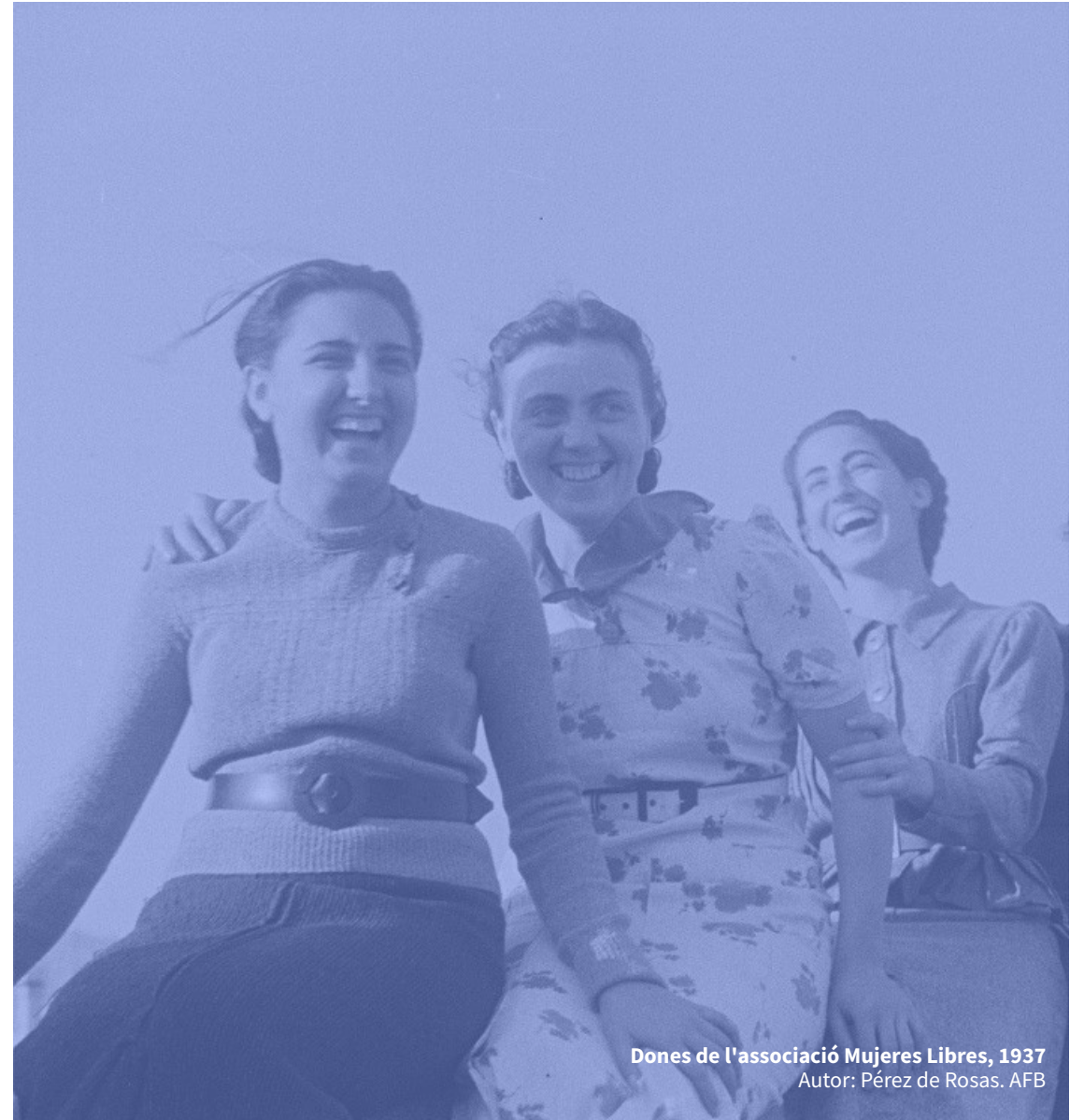
VIDES I TREBALLS A LA BARCELONA DEL SEGLE XX

PRESENTACIÓ

Índex

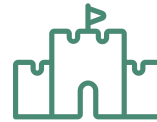
- 00 Consideracions pràctiques
- 01 Dones i memòria
- 02 Les biografies i l'itinerari didàctic

Consideracions pràctiques

Aquest projecte educatiu és un dels eixos principals de treball de l'Ateneu de Memòria Popular i forma part de les accions previstes dins del seu programa 2022-2023. El projecte ha estat impulsat i dirigit per un equip de dones de l'Ateneu i desenvolupat per Androna Cultura.

El resultat ha estat la creació d'una proposta educativa que consta de tres biografies ficcionades que narren les vivències de tres dones de diferents generacions a la Barcelona del segle XX i un itinerari didàctic adreçat a professorat.

Format:

Presentació del projecte: Arxiu PDF adreçat a professorat.

Biografies: Arxiu PDF adreçat a l'alumnat.

Itinerari didàctic: Arxiu PDF adreçat a professorat.

Nivell:

Alumnes de Segon Cicle d'ESO, Batxillerat o Cicles Formatius.

L'itinerari didàctic està pensat per ser implementat de manera autònoma a l'aula conduït pels propis docents. Aquest conté una seqüència d'exercicis i activitats a desenvolupar a partir de les biografies i les pautes per la realització d'un projecte final.

Amb tot plegat, la proposta "Dones i memòria" constitueix un projecte de llarg recorregut on els continguts es treballen de manera transversal i interdisciplinària.

A nivell curricular connecta amb les matèries de Ciències Socials, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Cultura i Valors, Filosofia, Ciències de la Naturalesa, Tecnologia i TIC i Educació Visual i Plàstica.

Temps:

Dos trimestres aproximadament.

El temps del projecte és adaptable a les necessitats de l'escola. Podeu realitzar l'itinerari didàctic tal i com el trobareu plantejat o simplement, com un banc d'activitats i recursos tant modificable i ampliable com creieu necessari.

Si poseu a la pràctica aquest projecte ens agradaria que ens ho féssiu saber.

Si voleu acompanyament, assessorament o necessiteu algun recurs escriviu-nos a ateneumemoriapopular@gmail.com

“La identidad de hombre o de mujer ha marcado las expectativas y la vida de las personas. Si pensamos en términos de adquisición de libertad y de libre elección como rasgo vital del mundo contemporáneo, la historia nos muestra la existencia de condicionantes sociales, culturales y de género que afianzan los códigos de comportamiento, el imaginario colectivo y las expectativas de vida de mujeres y hombres.”

Mary Nash

Partit Femení de basquetbol, 1934
Autor: Pérez de Rosas. AFB

Dones i memòria

Sovint els discursos històrics expliquen el passat des d'un sol punt de vista i com una inevitable successió d'esdeveniments que ens han portat fins on som ara, *la humanitat és així, les coses són com són i no podrien haver anat d'una altra manera.*

Aquests discursos expulsen de la investigació i el relat històric multitud de subjectes, subjectivitats i la major part d'aquelles experiències que no varen reeixir. Precisament aquells subjectes que ens recorden que la humanitat no és així. Aquelles experiències

que ens mostren que les coses podrien haver anat d'una altra manera. En definitiva, aquells coneixements que ens permeten afirmar que les coses no tenen per què ser com són.

El projecte educatiu “Dones i memòria” vol rescatar aquells subjectes, subjectivitats i experiències que ens permeten ampliar i afinar la mirada històrica. Per això, proposem interrogar el passat de la ciutat amb noves preguntes seguint el consell de les historiadores feministes.

Aquestes noves preguntes que guiaran el projecte s'inscriuen principalment en el terreny de la història social i cultural i en els plantejaments de la Teoria de la Reproducció Social.

Aquesta última, constitueix un marc d'interpretació que posa al centre de la seva recerca l'estudi de quines són les necessitats i condicions d'una societat per reproduir-se en el temps. Alhora, entén que el sistema econòmic i el sistema de gènere estan íntimament imbricats i es condicionen i determinen mútuament.

A partir d'aquestes coordenades proposem endinsar-nos a la història de les dones de la Barcelona del segle XX per assolir tres grans

Entrada al mercat de la Boqueria, 1907
Autor: Frederic Ballell. AFB

reptes:

- Recuperar les dones de l'oblit visibilitzant-les com agents i subjectes de la història.
- Posar en valor el seu paper en el sosteniment de la vida i les comunitats, així com en el conjunt de la societat.
- Entendre la relació entre la divisió del treball, la construcció social del gènere i la identitat personal.

És amb aquesta finalitat que el projecte educatiu "Dones i memòria: vides i treballs a la Barcelona del S.XX" proposa transformar l'aula en un taller d'història amb perspectiva de gènere. Convidem a l'alumnat a submergir-se i a investigar la història del segle XX a contrapèl, posant especial èmfasi

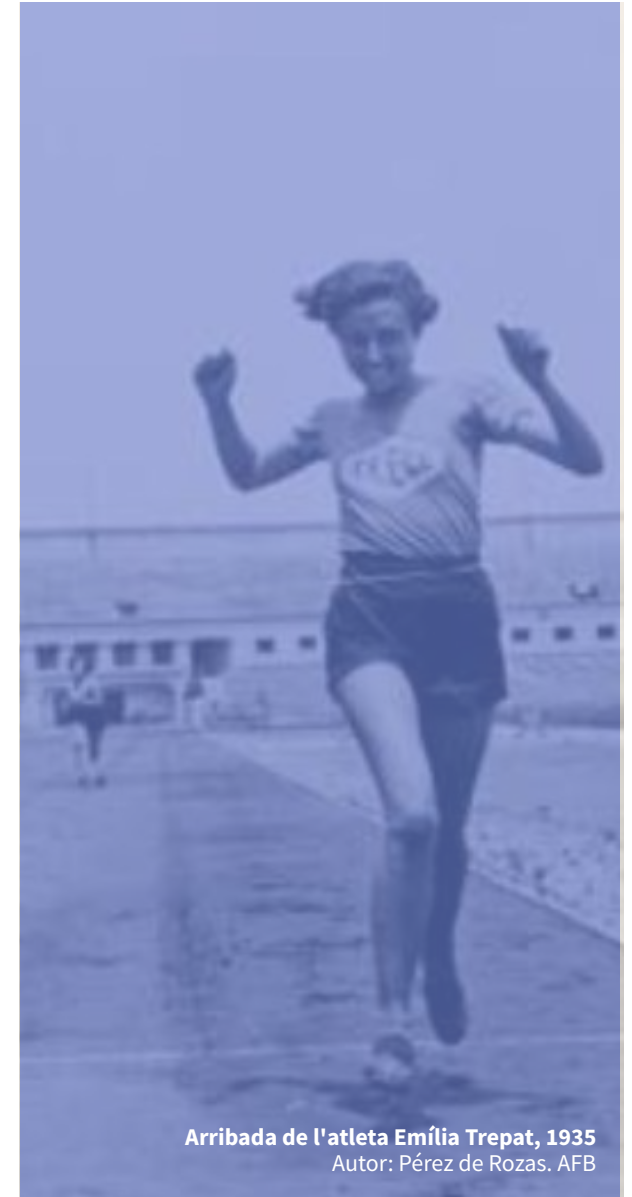
en el perquè de la divisió desigual del treball i en com el gènere, l'origen i la classe social han marcat la vida de les persones.

Un procés de recerca per conèixer un passat silenciats i alhora qüestionar el present i pensar el futur.

OBJECTIUS

1. Estudiar la història del S.XX amb perspectiva de gènere.
2. Entendre com es construeix la posició social, la identitat i la capacitat d'agència dels individus, especialment a partir de la categoria del gènere.
3. Prendre consciència que la desigualtat i els rols de gènere no són un mandat de la natura ni responen a tries espontànies sinó a complexos processos històrics i antropològics.
4. Copsar la importància de les dones i de la seva funció social al llarg de la història.
5. Comprendre que les persones i l'acció col·lectiva poden canviar el rumb històric.
6. Experimentar com les ciències socials permeten als nois i noies a comprendre's a si mateixes i el seu entorn.

Objectius de desenvolupament sostenible

1. Reducció de les desigualtats
2. Igualtat de gènere

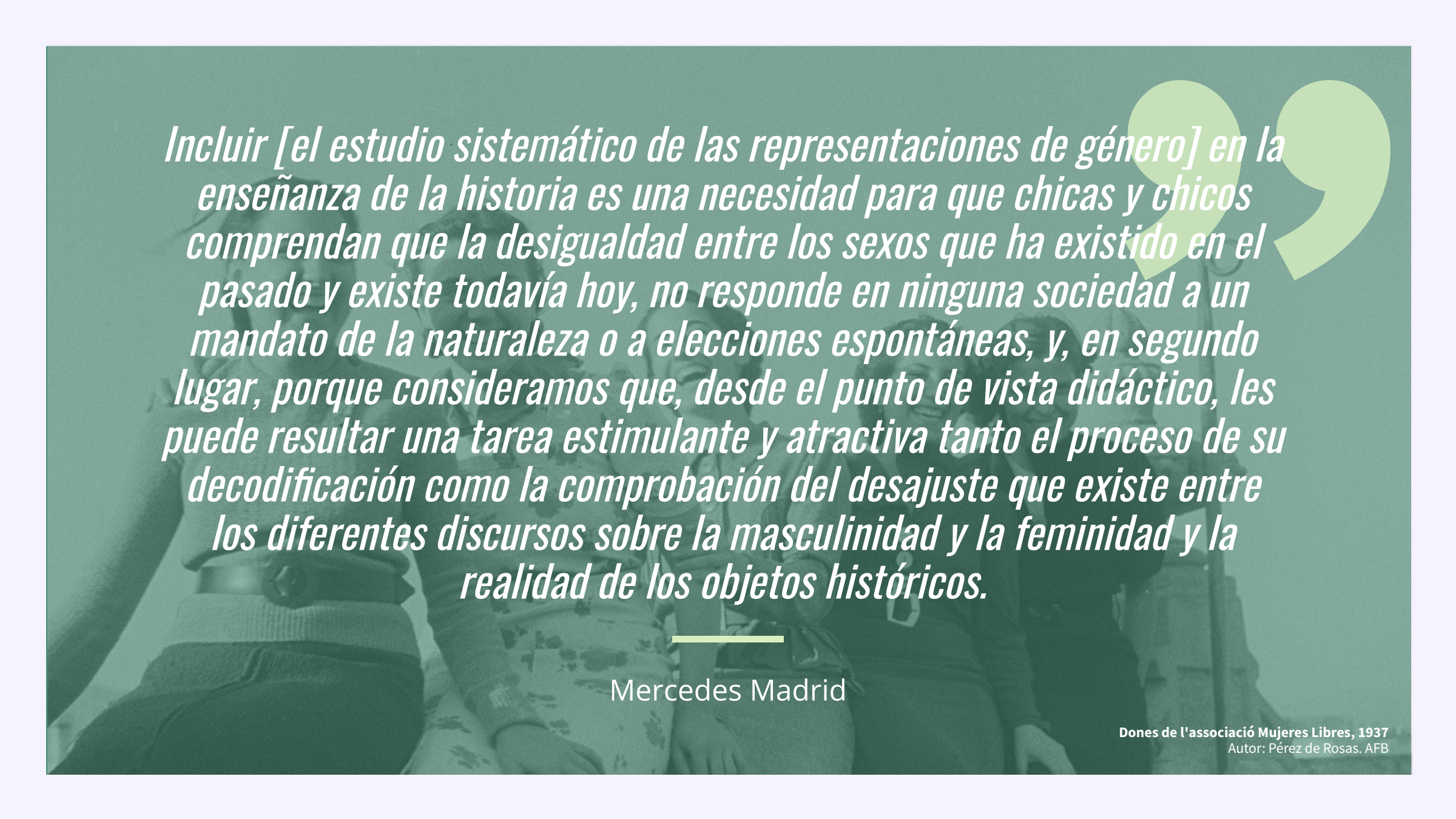
Elements vectors

1. Perspectiva de gènere
2. Català com a llengua vehicular
3. Ciutadania democràtica i consciència global
4. Benestar emocional

Competències clau

1. Competència en comunicació lingüística
2. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
3. Competència en consciència i expressió culturals
4. Competència ciutadana

Incluir [el estudio sistemático de las representaciones de género] en la enseñanza de la historia es una necesidad para que chicas y chicos comprendan que la desigualdad entre los sexos que ha existido en el pasado y existe todavía hoy, no responde en ninguna sociedad a un mandato de la naturaleza o a elecciones espontáneas, y, en segundo lugar, porque consideramos que, desde el punto de vista didáctico, les puede resultar una tarea estimulante y atractiva tanto el proceso de su decodificación como la comprobación del desajuste que existe entre los diferentes discursos sobre la masculinidad y la feminidad y la realidad de los objetos históricos.

Mercedes Madrid

Les biografies i l'itinerari didàctic

La investigació històrica del projecte "Dones i Memòria" s'estructura al voltant de tres biografies ficcionades que donen testimoni de la història de la ciutat de Barcelona al llarg del segle XX.

Cada una de les biografies cobreix de forma concatenada uns 40 anys del segle passat. Totes elles tenen com a comú denominador que la protagonista arriba de fora a la ciutat i s'estableix en un barri de Barcelona que esdevé co-protagonista del relat. D'aquesta manera, les

tres biografies ficcionades s'articulen en el temps i l'espai permetent resseguir les principals dinàmiques migratòries del segle XX.

Biografia 1 DEL CAMP A LA CIUTAT

Biografia 2 FUGIR DE LA FAM I LA REPRESSIÓ

Biografia 3 TRAVESSAR L'OCEÀ

A través de la vida quotidiana de les protagonistes, les narracions volen visibilitzar i posar en valor el paper de les dones en totes

aquelles tasques i treballs que resulten essencials pel manteniment de la vida.

Ahora, totes les històries posen en relleu la divisió del treball i permeten analitzar el paper de les institucions i els elements materials, econòmics i culturals que construeixen el sistema de gènere sobre el que es sosté la reproducció de la família i la societat.

D'aquesta manera, més enllà de les històries de vida, una lectura atenta de les biografies permetrà a l'alumnat reconèixer elements que ens parlen del paper que juga el sexe, la classe social o l'origen en la divisió desigual del treball així com del sistema de gènere de l'època i com les seves forces i nusos impactaven en la vida, l'imaginari i els desitjos de les dones.

El recurs de la biografia ficcionada vol esdevenir un element facilitador per accedir a la història de les dones, generar empatia envers les protagonistes i precipitar un procés de qüestionament de les trajectòries vitals de l'alumnat.

Alguns dels aspectes concrets o estructurals que viuen les protagonistes esdevindran el detonant per motivar i impulsar una proposta d'investigació històrica a través de fonts primàries i secundàries que trobareu detallada en l'itinerari didàctic.

Partint de la premissa que tot aprenentatge es construeix sobre la base del que l'alumne ja sap, tant les biografies com l'itinerari didàctic busquen destacar aquelles temàtiques que ressonen més fàcilment en l'imaginari i l'experiència dels joves.

És per aquest motiu que es centren en qüestions lligades sobretot a la història social i cultural. Qüestions com l'estudi de la identitat dels i les joves, la seva escolarització, la música que escoltaven, els espais d'oci i socialització, la moda de l'època o el pes de les estructures socials, institucionals, culturals o econòmiques en les seves experiències i expectatives vitals. Aspectes propers als nois i noies que faciliten generar un aprenentatge amb sentit.

Pel que fa la seva creació, els continguts dels tres relats es basen en els coneixements i la investigació que l'Ateneu de Memòria Popular i l'equip d'Androna Cultura han realitzat per aquest projecte. Pel que fa la seva redacció, hem comptat amb l'expertesa literària de l'escriptora Ada Castells.

Retrat d'un grup de dones joves al peu d'un avió, a l'aeroport del Prat, 1939
Autor: Pérez de Rozas. AFB

...las experiencias generacionales se definen más cualitativamente desde complejos entramados sociopolíticos entre los que se encuentran el espacio y la cultura, y menos, por tanto, desde la mera cronología.

Susanna Tavera

Partit Femení de basquetbol, 1934
Autor: Pérez de Rosas. AFB

Si poseu a la pràctica aquest projecte ens agradaria que ens ho féssiu saber.

Si voleu acompanyament, assessorament o necessiteu algun recurs, us podeu posar en contacte amb nosaltres:

ateneumemoriapopular@gmail.com

Un projecte de l' Ateneu Memòria Popular 2022

Creació del dossier i de les biografies: Androna Cultura i grup de dones de l'Ateneu Memòria Popular.

Redacció: Androna Cultura

Amb la col·laboració d'Ada Castells

Fotografies: Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB) i Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)

Foto portada: Vaga mercantil. Un grup d'obreres es declaren en vaga de braços caiguts, 1936. Autor: Carlos Pérez de Rozas. AFB

Aquest projecte ha estat possible gràcies al finançament de l'Ajuntament de Barcelona.

Un projecte d'

Amb la col·laboració

Gràcies al suport

